

STRATEGIA ROZWOJU

GMINY GORLICE

2007

SPIS TREŚCI

1. Metodyka procesu – opracowanie planu strategicznego Gminy Gorlice	2
- Metodyka opracowania strategii rozwoju	2
2. Analiza stanu gminy	4
- Analiza SWOT dla Gminy Gorlice.....	5
3. Zagadnienia strategiczne dla Gminy Gorlice	9
4. Wizja Gminy Gorlice	13
5. Misja Gminy Gorlice	16
6. Strategia rozwoju – opis	17
7. Strategia rozwoju Gminy Gorlice	18
8. Potencjały rozwojowe Gminy Gorlice	32
9. Analiza budżetu Gminy Gorlice	46
10. Spis tabel i wykresów	53

**METODYKA PROCESU
- OPRACOWANIE PLANU STRATEGICZNEGO
GMINY GORLICE**

METODYKA OPRACOWANIA STRATEGII ROZWOJU

Zasadniczym celem opracowania było określenie najważniejszych, akceptowanych przez społeczeństwo lokalne, kierunków rozwoju Gminy Gorlice, uspołecznienie procesu planowania strategicznego, stymulowanie pozytywnych zmian otoczenia i warunków życia mieszkańców w trakcie trwania procesu.

Działania zmierzające do opracowania Strategii rozwoju Gminy Gorlice polegały na:

- wnikliwej analizie sytuacji gminy w sferze społecznej i gospodarczej,
- zebraniu podstawowych danych o otoczeniu gminy,
- diagnozie – identyfikacji partnerów, osób opinio i wzorcotwórczych oraz środowisk aktywnych Gminy Gorlice,
- dwudniowych warsztatach strategicznych wprowadzających w proces planowania strategicznego jak również diagnozujących pozycję Gminy Gorlice w skali regionu i kraju (metoda: analiza SWOT, SWOT/TOWS – matryce wyborów strategicznych), identyfikujące zasoby gminy,
- przygotowaniu, w oparciu o dane GUS, porównawczej analizy stanu gminy w wymiarach: demograficznym, przedsiębiorczym, budżetowym, infrastrukturalnym. Analiza prezentuje gminę na tle innych gmin sąsiadujących, byłego województwa krośnieńskiego oraz gmin o podobnych cechach z regionu Małopolski,
- opracowaniu analizy eksperckiej:
  - o analiza budżetu Gminy Gorlice
- przeprowadzeniu badań ankietowych wśród uczniów klas ósmych szkół podstawowych polegających na skonstruowaniu szerokiej odpowiedzi na pytanie: „Jaka powinna być Gmina Gorlice za 15 lat, gmina w której chciałbyś mieszkać?” W efekcie otrzymano opis wizji i misji gminy,
- przygotowaniu i przeprowadzeniu dwudniowej Sesji Strategicznej będącej pewnym logicznym podsumowaniem wcześniejszych spotkań oraz przeprowadzonych analiz. W ramach Sesji Strategicznej dokonano określenia wizji i misji gminy oraz wyboru priorytetowych kierunków rozwoju Gminy Gorlice traktowanych jako koła

zamachowe dla rozwoju gminy. W ramach priorytetowych kierunków określono cele strategiczne. Sesja pozwoliła ponadto zbliżyć się do opracowania strategii operacyjnej czyli wdrożenia założeń strategicznych w Gminie Gorlice – opracowano cele operacyjne oraz nazwano niektóre z zadań do wykonania, w ramach realizacji przyjętej strategii rozwoju,

- przygotowaniu zapisu wyników Sesji Strategicznej w postaci spisanej strategii rozwoju i rozesłanie dokumentu do wszystkich uczestników spotkań warsztatowych oraz Sesji Strategicznej celem wniesienia przez nich ostatecznych poprawek do dokumentu strategii. Kolejno – w oparciu o uzyskanie uwagi – opracowanie ostatecznej wersji zapisu Strategii rozwoju Gminy Gorlice.

Wyniki prac zawiera tekst dokumentu „Strategia rozwoju Gminy Gorlice”. Realizacja opracowanej strategii rozwoju gminy powinna odbywać się przy stałej weryfikacji celów i zadań, na poziomie planu operacyjnego (cele operacyjne, zadania do realizacji). Tym samym spodziewać się można poszerzenia zapisów strategii o nowe realizacje (zadania) czy wręcz przeformułowania na poziomie celów z uwagi na zmiany jakie następują w otoczeniu gminy i mają wpływ na jej rozwój.

Ważnym, choć nie owocującym tak konkretnym i jednorazowym produktem, jak dokument „Strategii”, jest wzbudzenie zainteresowania, wśród opiniotwórczej grupy mieszkańców, sprawami gminy, skłonienie ich do realizacji nad przyszłością społeczności lokalnej, pobudzenie ich do działań na rzecz wspólnoty lokalnej, stymulowanie przekonania o własnej wartości i sile do samodzielnego rozstrzygnięcia własnych problemów. Zastosowana metoda warsztatowa pozwoliła przede wszystkim poinformować o toczącym się procesie jak również przyczyniła się do jeszcze szerszego włączania się mieszkańców w życie gminy.

Zadaniem zespołu realizującego było ułatwienie prac lokalnych liderów, osób opiniotwórczych dla Gminy Gorlice. Polegało to głównie na zaprojektowaniu całego procesu, dokonaniu wnikliwej analizy sytuacji gminy w sferze społecznej i gospodarczej, zebraniu podstawowych danych o otoczeniu gminy, prowadzeniu spotkań – warsztatów, czuwaniu nad przebiegiem prac grup tak by każde spotkanie prowadziło do konkretnych celów, owocowało konkretnym produktem, aby zapewnić postęp prac, pomoc w sformowaniu celów i zadań.

ANALIZA STANU GMINY

w aspekcie mocnych i słabych stron, jak również zewnętrznych szans i zagrożeń
(przeprowadzona techniką SWOT) – wyniki

W trakcie warsztatów strategicznych dokonano głębokiej analizy zasobów gminy, jej mocnych i słabych stron jak również dokonano przeglądu zewnętrznych szans i zagrożeń mogących w istotny sposób wpływać na rozwój gminy.

Analizę przeprowadzono techniką SWOT.

Opracowanie prezentuje wyniki całościowej analizy.

ANALIZA SWOT DLA GMINY GORLICE

Silne strony Gminy Gorlice

- A. Bogate walory przyrodniczo-kulturowe gminy, przejawiające się:
- dużą lesistością i malowniczym ukształtowaniem terenu,
  - niewielkim skażeniem środowiska – produkcja zdrowej żywności, dobra „kondycja przyrody”,
  - licznymi miejscami widokowymi – np.: w Kwiatonowicach, Bielance, Szymbarku,
  - znanymi zabytkami – cerkwie, dworki, zamki obronne, cmentarze z okresu I wojny światowej, skansen w Szymbarku, kościoły, pomniki przyrody,
  - bliskością zalewu w Klimkówce oraz Magurskiego Parku Narodowego,
- B. Korzystne położenie gminy w pobliżu przejść granicznych,
- C. Korzystne położenie gminy na obrzeżach miasta Gorlice – dogodny dostęp mieszkańców gminy do rynków zbytu produktów rolnych, szkół ponadpodstawowych, obiektów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych oraz specjalistycznych placówek zdrowotnych,
- D. Występowanie ropy naftowej i gazu ziemnego,
- E. Duże zaangażowanie społeczności lokalnej w inicjatywy społeczne,
- F. Dobry poziom oświaty – szkoła podstawowa w każdej wsi, Zespół Szkół Agrobiznesu w Bystrej,
- G. Rozwinięta infrastruktura komunalna i techniczna,
- H. Przywiązanie społeczności gminy do dużych tradycji kulturowych,
- I. Dość duża gęstość zaludnienia.

Wady, słabe strony Gminy Gorlice

- A. Słaba promocja gminy, powodująca brak zainteresowania inwestorów z zewnątrz,
- B. Małe zainteresowanie wśród mieszkańców i władz rozwojem agroturystyki,
- C. Zły stan dróg gminnych,
- D. Rozproszona zabudowa na terenach wiejskich, utrudniająca realizację infrastruktury komunalnej,
- E. Brak wysypiska śmieci,
- F. Nieuregulowany stan prawny wielu obiektów gminnych i wiejskich,
- G. Mała ilość gospodarstw podejmujących produkcję zdrowej żywności,
- H. Małe zaangażowanie mieszkańców w życie gminy i poprawę własnych warunków życia.

Okazje, szanse dla Gminy Gorlice

1. Dobre położenie komunikacyjne – dostępność atrakcyjnych turystycznie i gospodarczo regionów: Słowacja, Ukraina, Bieszczady, Tatry, Pieniny,
2. Moda na agroturystykę,
3. Położenie interesujących obiektów turystyczno – rekreacyjnych: zalew w Klimkówce, uzdrowiska (Krynica, Wysowa),
4. Bezpośrednie sąsiedztwo miasta powiatowego Gorlice, dające możliwość korzystania z placówek i instytucji o charakterze oświatowym, kulturalnym i zdrowotnym,
5. Położenie w pobliżu przejść granicznych,
6. Wysokie walory krajobrazowo-przyrodnicze Beskidu Niskiego, dające możliwość rozwoju bazy turystycznej i agroturystycznej – tworzenie nowych miejsc pracy,
7. Występowanie potencjalnych pokładów ropy naftowej,
8. Wejście w skład bogatego województwa małopolskiego – szansa pozyskania nowych inwestorów zewnętrznych, powiązanie z dużym ośrodkiem kultury i nauki,
9. Zachowanie unikalnej kultury łemkowskiej,
10. Dostępność zewnętrznych funduszy.

Trudności dla Gminy Gorlice

1. Wzrastające bezrobocie, słabość rynku pracy, upadające zakłady, nieprzystosowanie profili kształcenia zawodowego i średniego do potrzeb regionu,
2. Duże oddalenie od znaczących centrów nauki, kultury i medycyny,
3. Trudności z dostępnością do szerokiej informacji na temat pozyskiwania funduszy zewnętrznych – pomocowych,
4. Małe zainteresowanie inwestorów z zewnątrz – słaba promocja gminy,
5. Skromne środki finansowe gminy,
6. Brak euroregionu,
7. Niestabilna polityka rolna – ucieczka młodzieży z terenów wiejskich, ubożenie społeczności, starzenie się wsi,
8. Nieprzewidywalne zjawiska przyrodnicze – powodzie, gradobicia,
9. Złe lokalne warunki komunikacyjne.

ZAGADNIENIA STRATEGICZNE DLA GMINY GORLICE

W wyniku przeprowadzonych roboczych spotkań – warsztatów i Sesji Strategicznej z mieszkańcami, liderami opinii społecznej oraz przedstawicielami władz gminy, jak również w oparciu o szczegółową diagnozę stanu obecnego, zdefiniowano następujące zagadnienia dla Gminy Gorlice:

- **Szeroka edukacja mieszkańców gminy,**
- **Rozwój przedsiębiorczości,**
- **Rozwój turystyki rekreacyjnej i agroturystyki na terenie gminy,**
- **Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców,**
- **Rozwój specjalistycznego rolnictwa.**

Równocześnie wskazano na dwa obszary określone jako:

Potencjały rozwojowe Gminy Gorlice:

- Rozwój mieszkalnictwa na terenie gminy,
- Bliskość granicy Unii Europejskiej – wykorzystanie swojego korzystnego położenia na „szlaku”.

Zdefiniowania priorytetowych kierunków rozwoju Gminy Gorlice dokonano między innymi poprzez zastosowanie metody SWOT/TOWS polegającej na dokonaniu zestawienia silnych stron gminy z zewnętrznymi okazjami celem otrzymania wskazań co do obszarów mających szansę na dynamiczny rozwój tzw. kół zamachowych rozwoju gminy. Tym samym określono dziedziny, w których strategia działania gminy będzie strategią dynamiczną. Dokonano tego przy pomocy „matrycy decyzji strategicznych” przedstawionej poniżej:

S	O	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	+	+++	+++	+++	++		+++		+	+++	++
B											
C	+			+++							
D								+	+		
E							+				+
F		++									++
G											
H										++	
I	+		++				+				

O – Okazje dla Gminy Gorlice

S – Silne strony Gminy Gorlice

Kolejne literki: A, B, C, ... oznaczają odpowiednie silne strony Gminy Gorlice, zawarte w analizie SWOT wypracowanej przez mieszkańców podczas warsztatów strategicznych. Analogicznie cyfry: 1, 2, 3, ... określają odpowiednie okazje, szanse dla Gminy Gorlice.

Kolejno dokonano analogicznego pod względem zastosowanej metody, zestawienia, gdzie porównano wady, słabości Gminy Gorlice z jej okazjami. W efekcie otrzymano wskazania, w których dziedzinach gmina winna prowadzić strategię tzw. kontynuacji, a więc niwelować słabości z uwagi na zdecydowanie mocne, atrakcyjne zewnętrzne okazje do rozwoju.

Poniżej kolejna „matryca decyzji strategicznych”.

W	O	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A		++			+	+	++	++	+	+	
B		+	++	++						+	
C						+	++		+		+++
D							+				+++
E											+++
F							+				
G			+	+	++						
H			+	+			++	+		+	+

O – Okazje dla Gminy Gorlice

W – Wady, słabe strony Gminy Gorlice

Kolejne literki: A, B, C, ... oznaczają odpowiednie wady, słabe strony Gminy Gorlice, zawarte w analizie SWOT wypracowanej przez mieszkańców podczas warsztatów strategicznych. Analogiczne cyfry: 1, 2, 3, ... określają odpowiednie okazje, szanse dla Gminy Gorlice.

WIZJA GMINY GORLICE

Wizja gminy to perspektywiczne, ogólne wyobrażenie stanu przyszłego. Misja – to sens istnienia gminy, najbardziej ogólny cel, odpowiedź na pytanie: po co istniejemy? Określenia wizji Gminy Gorlice dokonano w oparciu o analizę ankiet – wypracowań szkolnych uczniów klas ósmych na temat: „Jaka ma być Gmina Gorlice za 15 lat, gmina w której chciałbyś mieszkać?” Analizie poddano 149 prac.

Równocześnie podczas prowadzonych warsztatów strategicznych i Sesji Strategicznej, od liderów opinii społecznej, uzyskano podstawowe wskazania co do przyszłości gminy, które nie kłócą się zarówno z wizją jak i misją Gminy Gorlice wypracowaną przez młodzież.

Wizja gminy – oczekiwania młodzieży:

Obraz gminy przyszłości, jaki został naszkicowany przez młodych autorów w zredagowanych tekstach, jest przede wszystkim wizerunkiem miejsca, z którym można łączyć swoje losy w przyszłości. Uwagę dzieci przykuwa fakt ograniczonych perspektyw rozwoju w gminie, która w ich uznaniu boryka się z dużym problemem bezrobocia. Wśród sposobów wyjścia z sytuacji wskazywanych jest kilka kierunków. Część dzieci podkreśla możliwość rozwoju przemysłu, ale najczęściej towarzyszy tym głosom niewiara w polepszenie sytuacji bez znalezienia zamożnego inwestora, najlepiej zagranicznego: „najkorzystniej byłoby, aby inwestor był krajowy. Jednak jest to mało realne w związku z tym jedynym ratunkiem jest inwestor zagraniczny” lub „Zakłady pracy są w krytycznym stanie. Być może znajdzie się inwestor, który wykupi fabrykę”. Pojawiają się także konkretne propozycje związane z tym problemem: „Ażeby przyciągnąć bogatych inwestorów do naszej gminy powinna być ona reklamowana przez Internet, drukowanie ciekawych informatorów ogólnokrajowych, ukazujących piękno i walory turystyczne naszej gminy”. Stosunkowo często pojawia się także propozycja przekształcenia profilu istniejących zakładów na bardziej dochodowe branże: „zakłady pracy, które są nierentowne należy przekształcić w inne, które przyniosą dochód. np.

Alternatywę dla przemysłu stanowi rolnictwo i ogrodnictwo powiązane z małym przetwórstwem, a także hodowla kóz i owiec: „Mając wełnę i skóry, można utworzyć zakłady pracy: dziewiarski i futrzarski. Z koziego mleka można produkować dobre i zdrowe sery” oraz „Nie można zapomnieć o plantacjach truskawek, kapusty, ogórków i innych warzyw”. Trzeba jednak podkreślić, że rolnictwo w Gorlicach przyszłości, to przede wszystkim produkcja ekologicznych płodów rolnych, bez używania środków chemicznych (zdrowa żywność), co jest ważne nie tylko ze względu na konsumentów, ale przede wszystkim na naturalne środowisko terenów gminy. Z problemem tym wiąże się także często powtarzany postulat zastosowania proekologicznych rozwiązań w już istniejących zakładach („chciałabym ażeby wszystkie zakłady w okolicy poważnie zajęły się ochroną środowiska, mianowicie oczyszczeniem ścieków, założeniem filtrów na kominy.”) – w związku z tą sytuacją pojawiła się nawet propozycja utworzenia „makroregionu ekologicznego” wolnego od zanieczyszczeń i wielkiego przemysłu degradującego środowisko naturalne. Jest to o tyle

postawa symptomatyczna, że zdecydowana większość autorów widzi w Gminie Gorlice teren atrakcyjny turystycznie. Aby jednak mogli się tu pojawić turyści należy rozwiązać kilka palących kwestii. Do priorytetów, zdaniem ankietowanych, należy problem śmieci, a w szczególności dzikich wysypisk śmieci. Najczęściej pojawiającym się postulatem, jaki towarzyszy pomysłom na rozwiązanie tej sytuacji, jest konieczność wprowadzenia przez władze gminy rygorystycznych kar za tworzenie wysypisk w niedozwolonych miejscach, a także wykorzystanie osób bezrobotnych do prac interwencyjnych.

Kolejnym problemem jest niedostatecznie rozwinięta i nie zadbana sieć szlaków turystycznych, brak ścieżek rowerowych, zły stan obiektów zabytkowych etc. Pojawia się przy tej okazji duża ilość pomysłów związanych z uatrakcyjnieniem oferty turystycznej Gminy Gorlice jak np. otwarcie wypożyczalni rowerów dla turystów, założenie stadniny koni przy której powstałby ośrodek hipoterapii, zorganizowanie festiwalu zespołów ludowych, ogłoszenie przetargu na zagospodarowanie licznych pałacyków, budowa wyciągów narciarskich itd.

Wszystkie wymienione powyżej elementy dotyczą w sposób mniej lub bardziej bezpośredni materialnych perspektyw rozwoju młodych ludzi w gminie. Oprócz tego, pojawia się druga duża grupa kwestii związanych z polepszeniem i usprawnieniem życia codziennego, a w szczególności dotycząca rozwiązania bolączek związanych z edukacją oraz rozwijaniem zainteresowań i uzdolnień. Szczególnym utrapieniem jest mała częstotliwość jazdy autobusów kursowych dowożących dzieci do szkoły, brak przyszkolnych obiektów sportowych oraz brak szkół ponadpodstawowych zlokalizowanych w najbliższym sąsiedztwie miejsca zamieszkania. Oprócz elementów o wysokonakładowym charakterze (jak wyżej) dzieci trapi brak podstawowych rozwiązań mogących podnieść atrakcyjność nauki w szkole jak chociażby pracownie przedmiotowe („Na lekcjach chemii robimy bardzo proste doświadczenia, jednak nie mamy warunków, aby wykonać bardziej skomplikowanych. Musimy przeczytać doświadczenie w książce i je sobie wyobrazić”). Istotnym elementem jest również niedostateczny nadzór nad dziećmi w szkole. W wielu ankietach pojawia się kwestia narastającej mody na narkotyki oraz problem wyłudzenia pieniędzy przez starsze dzieci („Gmina powinna również zadbać o szkolnictwo a co się z tym wiąże problem znęcania się i wyłudzenia pieniędzy od młodszych uczniów” lub „Starsi uczniowie zaczepiają młodszych kolegów, wyłudzając pieniądze. Zastraszone młodsze dzieci nie skarżą się nauczycielom bojąc się zemsty”).

Do pełnej listy najczęściej pojawiających się elementów, które w gminie przyszłości powinny być wyeliminowane, należy także naprawa dróg wraz z budową chodników i oświetlenia, tworzenie klubów młodzieżowych, budowa tanich osiedli mieszkaniowych, pokrycie całej gminy siecią wodociągów i kanalizacji etc. Trzeba jednak podkreślić, że oprócz dostrzegania rzeczy i zjawisk, które należałoby wyeliminować, autorzy starają się doszukać w Gminie Gorlice elementów pozytywnych, takich, z których można czerpać poczucie dumy i zadowolenia. Każda forma uatrakcyjnienia życia mieszkańcom gminy jak np. festyny organizowane przez Wójta znajdują pozytywny odzew w analizowanych pracach. Poczucie dumy z miejsca w którym żyją młodzi autorzy wynika także ze świadomości tradycji i historii tego regionu, o czym świadczy chociażby fakt powoływania się na nazwisko Łukasiewicza, który prace nad destylacją ropy naftowej prowadził między innymi na terenie tej gminy. Często pojawiającym się elementem jest też troska o umacnianie społecznych więzi międzyludzkich („więzi te to np. poczucie wspólnych interesów, poczucie bezpieczeństwa i lokalnego patriotyzmu”) oraz poczucie współodpowiedzialności za kształt i obraz gminy („Chciałabym, aby nasi mieszkańcy czuli się gospodarzami swojej gminy. Dbali o jej rozwój i wygląd, jak o własne gospodarstwo domowe. Nasza gmina powinna stać

się wspólnym domem wszystkich mieszkańców. Powinniśmy być przykładem dla wszystkich, którzy nas będą odwiedzać, harmonii naszej pięknej przyrody z przemysłem”). Przytoczone przykłady są dowodem odpowiedzialności, ale przede wszystkim dużej świadomości młodych mieszkańców gminy, którzy, co jest często podkreślane w ankietach, pragną o ile to tylko będzie możliwe, związać swoje dorosłe losy właśnie z tym miejscem.

WIZJA:

Gmina Gorlice w przyszłości to gmina mogąca zapewnić godziwe warunki rozwoju i bytu ekonomicznego dla swoich mieszkańców. Idealem będzie utworzenie „makroregionu ekologicznego” co wpłynie także dodatnio na rozwój rolnictwa nastawionego na produkcję zdrowej żywności i drobnego przetwórstwa. Polityka gminy nastawiona na przyciąganie turystów i inwestorów powinna uwzględniać współczesne nośniki informacji jak Internet, czy też atrakcyjne wizualne foldery reklamowe. Napływ turystów umożliwi ponadto rozwinięta infrastruktura, zagospodarowanie i czyste szlaki turystyczne, odnowione zabytki, wypożyczalnie sprzętu etc.

Gmina Gorlice to także miejsce pozwalające na realizację aspiracji młodzieży, poprzez zapewnienie bazy sportowej, wyposażenie szkół w niezbędne pomoce naukowe i zorganizowanie kół zainteresowań. Jest to bezpieczne schronienie dla jego mieszkańców, wolne od przemocy i patologii społecznych, miejsce które daje poczucie dumy z racji przynależności do dużego i zdrowego organizmu jakim jest wspólnota gminna.

MISJA GMINY GORLICE

Misja, czyli wskazanie zasadniczego kierunku rozwoju gminy, została opracowana w oparciu o wyobrażenia mieszkańców o przyszłości Gminy Gorlice. Misja ta zawiera w sobie trzy obszary: określa kompetencje gminy, wskazuje na jej wizję czyli przyszłościowy pożądaný stan gminy, mówi o wartościach jakie gmina wyznaje. Począwszy od pierwszych warsztatów strategicznych, dalej Sesję Strategiczną oraz analizę prac uczniów klas ósmych na temat przyszłości gminy starano się zwracać uwagę na wagę sformułowania misji gminy w całości procesu planowania strategicznego. Równocześnie dążono do tego, aby wypracowana misja była misją spójną. W konsekwencji przedstawia się ona następująco:

Misja

Gmina Gorlice – gmina nastawiona na harmonijny rozwój trzech gałęzi dochodów i zarazem źródeł miejsc pracy dla jej mieszkańców: drobnej przedsiębiorczości, rolnictwa ekologicznego i usług turystycznych. Polityka gminy powinna uwzględniać aspiracje młodzieży poprzez stworzenie im właściwych warunków do rozwoju fizycznego, artystycznego i intelektualnego. Gmina Gorlice, to jednak przede wszystkim miejsce przyjazne i bezpieczne, dające poczucie dumy, więzi międzyludzkich i współodpowiedzialności całej społeczności lokalnej.

STRATEGIA ROZWOJU – opis

Kierunki priorytetowe

Zostały one określone przez mieszkańców w trakcie warsztatów i Sesji Strategicznej dotyczącej między innymi wyobrażeń mieszkańców na temat przyszłości gminy.

Cele strategiczne

Tworzone były w trakcie spotkań warsztatowych i sesji strategicznej. Cele te należą do grupy celów kierunkowych (odpowiadają na pytanie: po co to robimy?); nie mają określonego czasu realizacji.

Cele operacyjne

Cele te dotyczą krótkiego horyzontu czasowego. Należą do grupy celów konkretnych (odpowiadają na pytanie: jak to robimy?). Powstały one również w trakcie prac mieszkańców nad opracowaniem strategii rozwoju gospodarczego gminy.

Zadania i projekty

Zasadnicza różnica pomiędzy nimi polega na tym, że projekty są gotowymi do realizacji planami działań z określonymi: odpowiedzialnością, terminami, kosztami, źródłami finansowania, narzędziami zarządzania i monitoringu. Zadania to opisy ogólne planów do realizacji.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY GORLICE

KIERUNEK ROZWOJU GMINY

SZEROKA EDUKACJA MIESZKAŃCÓW GMINY

CEL STRATEGICZNY:

**PODNOSZENIE POZIOMU KSZTAŁCENIA W SZKOLNICTWIE
PODSTAWOWYM I PONADPODSTAWOWYM CELEM LEPSZEGO
STARTU MŁODZIEŻY DO ZDOBYWANIA WIEDZY
SPECJALISTYCZNEJ**

Cel operacyjny:

POPRAWA BAZY LOKALOWEJ I DYDAKTYCZNEJ SZKÓŁ

Zadania:

- Działanie specjalistycznych kół zajęć pozalekcyjnych w szkołach i WDK
- Stosowanie w nauczaniu aktywnych metod pracy z uczniem
- Remont istniejącej bazy edukacyjnej
- Budowa sal gimnastycznych

Cel operacyjny:

UPOWSZECHNIANIE NAUCZANIA JĘZYKÓW OBCYCH

Zadania:

- Wprowadzenie od I klasy szkoły podstawowej nauczania języków obcych

- Rozpowszechnienie metod multimedialnego oraz indywidualnego nauczania języków obcych przy wykorzystaniu już istniejących w gminie doświadczeń kadry kształcącej oraz sprzętu (pracownia komputerowa, etc.)
- Rozszerzenie kadry nauczycieli języków obcych

CEL STRATEGICZNY:

**WSZECHESTRONNY ROZWÓJ POSTAW SPOŁECZNYCH,
OBYWATELSKICH, PROEKOLOGICZNYCH MIESZKAŃCÓW
GMINY GORLICE**

Cel operacyjny:

**WYRABIANIE ŚWIADOMOŚCI O DUŻEJ ROLI ZDROWIA FIZYCZNEGO
I NAWYKÓW ZDROWEGO STYLU ŻYCIA WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY**

Zadania:

- Modernizacja istniejącej bazy sportowej na terenie gminy
- Organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych przy szkołach gminnych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych
- Organizacja cyklicznych imprez sportowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych
- Wykorzystanie budynków wiejskich do prowadzenia zajęć dla mieszkańców (przy ograniczeniu ich wynajmu)

Cel operacyjny:

**DOSTOSOWANIE FORM (DYDAKTYCZNYCH I ORGANIZACYJNYCH) NAUCZANIA W
SZKOŁACH ORAZ SZEROKIEGO SZKOLENIA MIESZKAŃCÓW DO POTRZEB GMINY
I REGIONU WYNIKAJĄCYCH M. IN. ZE STRATEGII ROZWOJU GMINY**

Zadania:

- Nawiązywanie przez szkoły z terenu gminy kontaktów ze szkołami z zagranicy
- Tworzenie organizacji młodzieżowych na bazie samorządów uczniowskich mających na celu kształtowanie tożsamości regionalnej

Cel operacyjny:

**TWORZENIE ORGANIZACYJNYCH MOŻLIWOŚCI DLA WSZECHESTRONNEGO
ROZWOJU POSTAW SPOŁECZNYCH, OBYWATELSKICH I PROEKOLOGICZNYCH NA
TERENIE GMINY GORLICE**

Zadania:

- Powołanie Stowarzyszenia na rzecz rozwoju gminy zajmującego się m. in. prowadzeniem Gminnego Centrum Szkoleniowego
- Organizowanie sesji ekologicznych
- Powstawanie w szkołach organizacji młodzieżowych promujących postawy proekologiczne

Cel operacyjny:

**POZYSKIWANIE FACHOWCÓW DO NAUCZANIA, STWARZANIE MOŻLIWOŚCI
PRZEKWALIFIKOWANIA ZAWODOWEGO**

Zadania:

- Jeden z obszarów działalności Gminnego Centrum Szkoleniowego

CEL STRATEGICZNY:

**ROZWIJANIE ZWIĄZKÓW EMOCJONALNYCH
Z GMINĄ I REGIONEM**

Cel operacyjny:

**ORGANIZACJA CYKLICZNYCH IMPREZ KULTURALNYCH ODWOŁUJĄCYCH SIĘ
DO TRADYCJI REGIONU**

Zadania:

- Organizowanie warsztatów regionalnych
- Prezentacje zespołów folklorystycznych
- Organizowanie imprez o charakterze międzynarodowym
- Przegląd zespołów kolędniczych

Cel operacyjny:

**OPRACOWANIE PLANU (STRATEGII) DZIAŁAŃ PROMOCYJNYCH
PREZENTUJĄCYCH GMINĘ I REGION NA ZEWNĄTRZ**

Zadania:

- Utworzenie harmonogramu imprez kulturalnych promujących gminę
- Opracowanie planu działań promocyjnych

KIERUNEK ROZWOJU GMINY

ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

CEL STRATEGICZNY:

**WZROST AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ
NA TERENIE GMINY**

Cel operacyjny:

**STOSOWANIE PREFERENCYJNYCH WARUNKÓW DO PROWADZENIA
DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ DLA RODZIMEGO BIZNESU CELEM BUDOWY
SILNEGO EKONOMICZNE ŚRODOWISKA LOKALNYCH PRZEDSIĘBIORCÓW**

Zadania:

- Opracowanie zasad preferencyjnych opłat podatkowych dla lokalnych przedsiębiorców
- Sprzyjanie rozwojowi małej gastronomii na terenie gminy - opracowanie stosownych zachęt inwestycyjnych
- Uruchomienie punktu doradczo - konsultacyjnego dla początkujących firm (podstawy prawne, księgowość, rozliczenia skarbowe)

Cel operacyjny:

**TWORZENIE PRZYJAZNEGO KLIMATU DO INWESTOWANIA
NA TERENIE GMINY GORLICE**

Zadania:

- Opracowanie zasad ulg podatkowych dla inwestorów
- Prowadzenie stałej promocji inwestycyjnej gminy - opracowanie folderu inwestycyjnego gminy
- Wykorzystanie bieżącej, trudnej sytuacji na rynku pracy, do starań dla utworzenia specjalnej strefy ekonomicznej

Cel operacyjny:

**OPRACOWANIE WSKAZAŃ DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WYRAŹNIE DEFINIUJĄCYCH
LOKALIZACJĘ I RODZAJ TERENÓW POD INWESTYCJE NA OBSZARZE
GMINY GORLICE**

Zadania:

- Przekwalifikowanie terenów odlogowanych, rolniczych na tereny pod inwestycje
- Zaprojektowanie optymalnych rozwiązań lokalizacyjnych w zakresie inwestycji komunalnych, mieszkaniowych, produkcyjnych, rekreacyjnych, komunikacyjnych, na terenie gminy i uwzględnienie wcześniej opracowanych propozycji w „Studium...”

Cel operacyjny:

**PROWADZENIE STAŁYCH DZIAŁAŃ LOBBINGOWYCH (W INSTYTUCJACH
ODPOWIEDZIALNYCH) NA RZECZ POPRAWY SZLAKÓW KOMUNIKACYJNYCH**

Zadania:

- Tworzenie „grup nacisku” dla ujęcia w planach szybkiej modernizacji drogi wojewódzkiej Tarnów - Gorlice jako arterii dojazdowej do autostrady A4
- Podnoszenie znaczenia węzła kolejowego Stróże i Zagórz zarówno w ruchu pasażerskim jak i towarowym

Cel operacyjny:

**PROWADZENIE SZEROKICH DZIAŁAŃ NA RZECZ WSPÓŁPRACY REGIONALNEJ
ORAZ NAWIĄZANIE STAŁYCH KONTAKTÓW Z INSTYTUCJAMI EUROPEJSKIMI
CELEM PROMOCJI GOSPODARCZEJ GMINY, WYMIANY DOŚWIADCZEŃ,
POSZUKIWANIA DOBRZYCH WZORCÓW ROZWIĄZAŃ**

Zadania:

- Poszukiwanie kontaktów zewnętrznych oraz funduszy na realizację przedsięwzięć gminnych na bazie komórki utworzonej w urzędzie gminy
- Doprowadzenie do aktywnego włączenia gminy w strukturę Euroregionu Karpaty celem znalezienia partnerów do współpracy gospodarczej i kulturalnej z obszarów Ukrainy, Słowacji, Węgier i Rumunii

CEL STRATEGICZNY:

**STAŁE PODNOSZENIE POZIOMU
EDUKACJI PRZEDSIĘBIORCZEJ MIESZKAŃCÓW**

Cel operacyjny:

**MASOWOŚĆ NAUCZANIA JĘZYKÓW OBCYCH DLA UŁATWIENIA KONTAKTÓW
ZEWNĘTRZNYCH MIESZKAŃCOM GMINY JAK I STWORZENIE
WYKWALIFIKOWANEGO KAPITAŁU LUDZKIEGO DLA INWESTYCJI
ZAGRANICZNYCH**

Zadania:

- Wprowadzenie od I klasy szkoły podstawowej nauczania języków obcych
- Tworzenie kół językowych w ramach zajęć pozalekcyjnych

Cel operacyjny:

**DOSTOSOWANIE FORM (DYDAKTYCZNYCH I ORGANIZACYJNYCH) NAUCZANIA W
SZKOŁACH ORAZ SZEROKIEGO SZKOLENIA MIESZKAŃCÓW DO POTRZEB GMINY
I REGIONU WYNIKAJĄCYCH M. IN. ZE STRATEGII ROZWOJU GMINY,
W TYM DO ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI**

Zadania:

- Przygotowywanie projektów edukacyjnych w celu kształtowania społecznej postawy uczniów
- Kontynuowanie międzynarodowej współpracy ze szkołami z zagranicy
- Powstawanie organizacji młodzieżowych na bazie samorządów uczniowskich

CEL STRATEGICZNY:

ZAGOSPODAROWANIE ZASOBÓW LOKALNYCH

Cel operacyjny:

**ZMIANA WYKORZYSTANIA ZASOBÓW LEŚNYCH W KIERUNKU WYSOKIEGO
PRZETWÓRSTWA DREWNA**

Zadania:

- Opracowanie strategii systemowych działań celem zniwelowania zbytu surowego drewna z lasów państwowych akonto zbytu produktu przetworzonego
- Opracowanie wspólnie z nadleśnictwami zasad zakazu wywozu z terenu Gminy Gorlice drewna nieprzetworzonego
- Promocja lokalnych zasobów i produktów wytworzonych z drewna przez umieszczenie odpowiedniej strony informacyjno-reklamowej w Internecie oraz udział w targach i innych imprezach promujących wyroby z drewna
- Wydanie informatora reklamującego produkty wykonane z lokalnego drewna oraz lokalne usługi w tym zakresie

Cel operacyjny:

**OCENA ZASOBÓW ROPY NAFTOWEJ I OPRACOWANIE REKOMENDACJI CO DO
OPLACALNOŚCI WYKORZYSTANIA SUROWCA**

Zadania:

- Wejście w ścisłe związki z grupami osób decyzyjnych, pochodzących z terenu Gorlic, pracujących w przemyśle poszukiwania i pozyskiwania ropy naftowej, celem tworzenia grupy lobbingowej dla przywrócenia rangi i znaczenia przemysłu wydobywczego na terenie Gorlic
- Wykorzystanie specyficznych właściwości ropy naftowej pochodzącej z lokalnych złóż celem produkcji wyrobów specjalistycznych

Cel operacyjny:

**WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU LUDZKIEGO GMINY - MŁODZIEŻY
WCHODZĄCEJ W WIEK PRODUKCYJNY ORAZ OSÓB POZOSTAJĄCYCH BEZ PRACY**

Zadania:

- Wraz z reformą oświaty dostosowanie kierunków nauczania w szkołach (technikum, liceum) do potrzeb lokalnego rynku pracy. Kształcenie z zakresu podstaw przedsiębiorczości

KIERUNEK ROZWOJU GMINY

**ROZWÓJ TURYSTYKI REKREACYJNEJ
I AGROTURYSTYKI NA TERENIE GMINY**

CEL STRATEGICZNY:

**POZYSKIWANIE DODATKOWYCH ŚRODKÓW
FINANSOWYCH Z TYTUŁU ROZWOJU USŁUG
TURYSTYCZNYCH ORAZ WZROST ILOŚCI MIEJSC
PRACY NA TERENIE GMINY**

Cel operacyjny:

DOKONANIE INWENTARYZACJI ZASOBÓW POD KĄTEM ROZWOJU TURYSTYKI

Zadania:

- Wytczenie terenów pod inwestycje turystyczne - w ramach Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Gminy
- Sporządzenie bieżącego wykazu terenów oferowanych pod inwestycje turystyczne
- Inwentaryzacja potencjalnej bazy agroturystycznej

Cel operacyjny:

**ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ JAK RÓWNIEŻ
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ NA TERENIE GMINY**

Zadania:

- Budowa Ośrodka Rekreacji
- Budowa wodociągów
- Skanalizowanie całej Gminy Gorlice
- Modernizacja sieci dróg
- Zlokalizowanie terenów pod małe wyciągi narciarskie w Szymbarku i Dominikowicach
- Wytczenie ścieżek rowerowych

- Na bazie Zespołu Szkół Agrobiznesu w Bystrej utworzenie bazy turystycznej (poszerzenie o pole kempingowe i ośrodek jazdy konnej)

CEL STRATEGICZNY:

PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Cel operacyjny:

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ

Zadania:

- Budowa Rodzinnego Parku Rekreacji
- Wytczenie ścieżek rowerowych
- Na bazie Zespołu Szkół Agrobiznesu w Bystrej utworzenie bazy turystycznej (poszerzenie o pole kempingowe i ośrodek jazdy konnej)
- Rozwój infrastruktury sportowej

Cel operacyjny:

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ NA TERENIE GMINY

Zadania:

- Budowa wodociągów
- Skanalizowanie całej Gminy Gorlice
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
- Modernizacja sieci dróg
- Montaż kolektorów słonecznych
- Zlokalizowanie terenów pod małe wyciągi narciarskie w Szymbarku i Dominikowicach

Cel operacyjny:

PODNIESIENIE ESTETYKI, A TYM SAMYM ATRAKCYJNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH WSI, W GMINIE GORLICE

Zadania:

- Konkurs na najatrakcyjniejsze zabudowania domowe (w obrębie każdej wsi)
- Konkurs: najładniejszy ogródek przydomowy (w obrębie każdej wsi)
- Organizacja imprez gminnych typu dożynki, zabawy ludowe celem kultywowania tradycji lokalnych

Cel operacyjny:

**DZIAŁANIA PROMOCYJNE – POKAZUJĄCE GMINĘ GORLICE JAKO ATRAKCYJNY
OBSZAR TURYSTYCZNY**

Zadania:

- Opracowanie i wydanie folderu promocyjnego gminy prezentującego atrakcje turystyczne, bazę turystyczną i agroturystyczną
- Zamieszczenie informacji w Internecie o turystycznych walorach Gminy Gorlice
- Tworzenie stowarzyszeń wspierających inicjatywy społeczne
- Stała współpraca z Centrum Informacji Turystycznej w mieście Gorlice

CEL STRATEGICZNY:

**POSZERZENIE MOŻLIWOŚCI ZBYTU
PRODUKTÓW ROLNYCH DZIĘKI ROZWOJOWI
AGROTURYSTYKI**

Cel operacyjny:

PROMOCJA PRODUKTÓW ROLNYCH

Zadania:

- Włączenie do oferty gospodarstw agroturystycznych produktów rolnych wytworzonych we własnym gospodarstwie

KIERUNEK ROZWOJU GMINY

**POBUDZANIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ
MIESZKAŃCÓW I PODNOSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA
W GMINIE GORLICE**

CEL STRATEGICZNY:

**WSZECHSTRONNY / ZRÓWNOWAŻONY
ROZWÓJ GMINY**

Cel operacyjny:

STYMULOWANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA TERENIE GMINY

Zadania:

- Tworzenie warunków do rozwoju drobnej wytwórczości i usług na terenie gminy
- Prowadzenie stałej promocji inwestycyjnej

Cel operacyjny:

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ I SPORTOWO-REKREACYJNEJ NA TERENIE GMINY CELEM PODNIESIENIA STANDARDÓW ŻYCIA NA WSI

Zadania:

- Budowa Ośrodka Rekreacji
- Budowa wodociągów
- Skanalizowanie całej Gminy Gorlice
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
- Modernizacja sieci dróg, budowa chodników
- Budowa oświetlenia ulicznego
- Montaż kolektorów słonecznych
- Zlokalizowanie terenów pod małe wyciągi narciarskie w Szymbarku i Dominikowicach
- Wytczenie ścieżek rowerowych
- Wytczenie szlaków do jazdy konnej

Cel operacyjny:

ANIMACJA ŻYCIA KULTURALNEGO GMINY ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM LOKALNYCH TRADYCJI I ZWYCZAJÓW

Zadania:

- Organizacja imprez kulturalnych prezentujących lokalne tradycje
- Tworzenie zespołów regionalnych
- Prowadzenie edukacji regionalnej w placówkach oświatowych (szkoły, przedszkola)

Cel operacyjny:

STWARZANIE WARUNKÓW DO ROZWOJU I AKTYWNEGO DZIAŁANIA ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH

Zadania:

- Kształtowanie postaw społecznych wśród młodzieży
- Organizowanie imprez kulturalnych i sportowych

Cel operacyjny:

AKTYWNA PROMOCJA GMINY

Zadania:

- Wydawanie folderów promujących gminę
- Udział w targach turystycznych
- Udział w ogólnopolskich konkursach
- Organizowanie imprez kulturalnych o charakterze regionalnym i międzynarodowym

KIERUNEK ROZWOJU GMINY:

ZMIANA STRUKTURY ROLNICTWA

CEL STRATEGICZNY:

ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONEGO ROLNICTWA

Cel operacyjny:

WPROWADZANIE UPRAW OGRODNICZYCH NA TERENY ROLNE GMINY GORLICE

Zadania:

- Plantacje krzewów jagodowych, truskawek, sadownictwo - jabłonie, śliwy

Cel operacyjny:

PRODUKCJA ZDROWEJ ŻYWNOŚCI

Zadania:

- Uprawa warzyw i owoców

CEL STRATEGICZNY:

ROZWÓJ AGROTURYSTYKI

Cel operacyjny:

PRODUKCJA ZDROWEJ ŻYWNOŚCI

Zadania:

- Uprawa warzyw i owoców

Cel operacyjny:

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ, TURYSTYCZNEJ I SPORTOWO REKREACYJNEJ NA TERENIE GMINY CELEM PODNIESIENIA STANDARDÓW ŻYCIA NA WSI

Zadania:

- Modernizacja sieci dróg.
- Skanalizowanie obszaru gminy
- Budowa wodociągów
- Telefonizacja
- „Działania estetyczne”- wywóz śmieci, wykaszanie poboczy dróg, obsadzanie drzewami i ukwiecanie miejsc publicznych
- Budowa parkingów
- System ulg dla inwestorów chcących rozbudowywać bazę turystyczną, sportową i rekreacyjną na terenie gminy

Cel operacyjny:

MARKETING OFERTY AGROTURYSTYCZNEJ GMINY GORLICE

Zadania:

- Stworzenie produktu turystycznego - agroturystycznego Gminy Gorlice
- Promocja produktu przez folder i targi turystyczne
- Uruchomienie Punktu Informacji Turystycznej

CEL STRATEGICZNY:

ROZWÓJ RZEMIOSŁA

Cel operacyjny:

MARKETING OFERTY Z GMINY GORLICE

Zadania:

- Stworzenie produktu(ów) rzemieślniczych wartych promocji na zewnątrz
- Promocja produktu przez folder

Cel operacyjny:

ROZWÓJ DROBNEGO PRZETWÓRSTWA

Zadania:

- Przetwórstwo owocowo- warzywne

Cel operacyjny:

ROZWÓJ PRODUKCJI DREWNA

Zadania:

- Wytwarzanie drobnej galanterii drzewnej typu parkiety, panele, boazerie, opakowania

Cel operacyjny:

PROWADZENIE SZEROKICH DZIAŁAŃ EDUKACYJNYCH

Zadania:

- Organizacja szkoleń tematycznych, wycieczek, spotkań z ekspertami

POTENCJAŁY ROZWOJOWE GMINY GORLICE

ROZWÓJ MIESZKALNICTWA

CELE STRATEGICZNE (w ramach wskazanego potencjału rozwojowego):

- Wzrost dochodów gminy z tytułu sprzedaży uzbrojonych działek budowlanych i z tytułu podatków od nieruchomości (przyciągnięcie nowych mieszkańców na teren gminy)
- Poprawa warunków życia mieszkańców – rozwój infrastruktury komunalnej i usługowej
- Obniżenie kosztów budowy infrastruktury poprzez zgrupowanie budownictwa na wydzielonych obszarach
- Wzrost ilości miejsc pracy na terenie gminy w obszarze usług budowlanych i wszelkich innych usług okołomieszkaniowych

BLISKOŚĆ GRANICY UNII EUROPEJSKIEJ - WYKORZYSTANIE SWOJEGO KORZYSTNEGO POŁOŻENIA „NA SZLAKU”

CELE STRATEGICZNE i operacyjne

(w ramach wskazanego potencjału rozwojowego):

- Przyłączenie do Unii Europejskiej daje możliwość na ożywienie gospodarcze regionu gorlickiego

Cele operacyjne:

- Pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych z UE
- Ściągnięcie inwestorów zewnętrznych
- Przyłączenie do UE daje możliwość podniesienia poziomu życia mieszkańców gminy
- Przyłączenie do UE to otwarcie się na nowe wzorce, technologie, na integrację w różnych obszarach życia

Cele operacyjne:

- Organizowanie się w różnego typu stowarzyszenia branżowe, gminne celem bycia partnerem dla podobnych struktur w UE

Zadanie:

- Utworzenie Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Gorlice
- Szeroka edukacja mieszkańców gminy – podnoszenie poziomu wykształcenia i znajomości języków obcych

Wymiana zagraniczna dzieci, młodzieży, osób dorosłych (mieszkańców Gminy Gorlice) z zaprzyjaźnionym regionem w UE.

Priorytet	Cel strategiczny	Cel operacyjny	Zadania
<p>Szeroka edukacja mieszkańców gminy</p>	<p>Podnoszenie poziomu kształcenia w szkolnictwie podstawowym i ponadpodstawowym celem lepszego startu młodzieży do zdobywania wiedzy specjalistycznej</p> <p>Wszelstronny rozwój postaw społecznych, obywatelskich, proekologicznych mieszkańców Gminy Gorlice</p>	<p>Poprawa bazy lokalowej i dydaktycznej szkół</p> <p>Upowszechnianie nauczania języków obcych</p> <p>Wyrabianie świadomości o dużej roli zdrowia fizycznego i nawyków zdrowego stylu życia wśród mieszkańców gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działanie specjalistycznych kół pozalekcyjnych w szkołach i WDK • Stosowanie w nauczaniu aktywnych metod pracy z uczniem • Remont istniejącej bazy edukacyjnej • Budowa sal gimnastycznych • Wprowadzenie do I klasy szkoły podstawowej nauczania języków obcych • Rozpowszechnianie metod multimedialnego oraz indywidualnego nauczania języków obcych przy wykorzystaniu już istniejących w gminie doświadczeń kadry kształcącej oraz sprzętu (pracownia komputerowa, etc.) • Rozszerzenie kadry nauczycieli języków obcych • Modernizacja istniejącej bazy sportowej na terenie gminy • Organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych przy szkołach gminnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych • Organizacja cyklicznych imprez sportowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych • Wykorzystanie budynków wiejskich do prowadzenia zajęć dla mieszkańców (przy ograniczeniu ich wynajmu)

	<p>Rozwijanie związków emocjonalnych z gminą i regionem</p>	<p>Dostosowanie form (dydaktycznych i organizacyjnych) nauczania w szkołach oraz szerokiego szkolenia mieszkańców do potrzeb gminy i regionu wynikających m. in. ze strategii rozwoju gminy</p> <p>Tworzenie organizacyjnych możliwości dla wszechstronnego rozwoju postaw społecznych, obywatelskich i proekologicznych na terenie Gminy Gorlice</p> <p>Pozyskiwanie fachowców do nauczania, stwarzanie możliwości przekwalifikowania zawodowego</p> <p>Organizacja cyklicznych imprez kulturalnych odwołujących się do tradycji regionu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nawiązywanie przez szkoły z terenu gminy kontaktów ze szkołami z zagranicy • Tworzenie organizacji młodzieżowych na bazie samorządów uczniowskich mających na celu kształtowanie tożsamości regionalnej • Powołanie Stowarzyszenia na rzecz rozwoju gminy zajmującego się m.in. prowadzeniem Gminnego Centrum Szkoleniowego • Organizowanie sesji ekologicznych • Powstawanie w szkołach organizacji młodzieżowych promujących postawy proekologiczne • Jeden z obszarów działalności Gminnego Centrum Kultury • Organizowanie warsztatów regionalnych • Prezentacje zespołów folklorystycznych • Organizowanie imprez o charakterze międzynarodowym • Przegląd zespołów kolędniczych
--	---	---	--

<p>Rozwój przedsiębiorczości</p>	<p>Wzrost aktywności gospodarczej na terenie gminy</p>	<p>Opracowanie planu (strategii) działań promocyjnych prezentujących gminę i region na zewnątrz</p> <p>Stosowanie preferencyjnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej dla rodzimego biznesu celem budowy silnego ekonomicznie środowiska lokalnych przedsiębiorców</p> <p>Tworzenie przyjaznego klimatu do inwestowania na terenie Gminy Gorlice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie harmonogramu imprez kulturalnych promujących gminę • Opracowanie planu działań promocyjnych • Opracowanie zasad preferencyjnych opłat podatkowych dla lokalnych przedsiębiorców • Sprzyjanie rozwojowi małej gastronomii na terenie gminy - opracowanie stosownych zachęt inwestycyjnych • Uruchomienie punktu doradczo-konsultacyjnego dla początkujących firm (podstawy prawne księgowość, rozliczenia skarbowe) • Opracowanie zasad ulg podatkowych dla inwestorów • Prowadzenie stałej promocji inwestycyjnej gminy - opracowanie folderu inwestycyjnego gminy • Wykorzystanie bieżącej, trudnej sytuacji na rynku pracy, do starań dla utworzenia specjalnej strefy ekonomicznej
----------------------------------	--	---	---

	<p>Stale podnoszenie poziomu edukacji przedsiębiorczej mieszkańców</p>	<p>Opracowanie wskazań do Studium Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego Gminy wyraźnie definiujących lokalizację i rodzaj terenów pod inwestycje na obszarze Gminy Gorlice</p> <p>Prowadzenie stałych działań lobbujących (w instytucjach odpowiedzialnych) na rzecz poprawy szlaków komunikacyjnych</p> <p>Prowadzenie szerokich działań na rzecz współpracy regionalnej oraz nawiązanie stałych kontaktów z instytucjami europejskimi celem promocji gospodarczej gminy, wymiany doświadczeń, poszukiwania dobrych wzorców rozwiązań</p> <p>Masowość nauczania języków obcych dla ułatwienia kontaktów zewnętrznymi mieszkańcom</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przekwalifikowanie terenów odłogowanych, rolniczych na tereny pod inwestycje • Zaprojektowanie optymalnych rozwiązań lokalizacyjnych w zakresie inwestycji komunalnych, mieszkaniowych, produkcyjnych, rekreacyjnych, komunikacyjnych na terenie gminy- i uwzględnienie wcześniej opracowanych propozycji w „Studium...” • Tworzenie „grup nacisku” dla ujęcia w planach szybkiej modernizacji drogi wojewódzkiej Tarnów - Gorlice jako arterii dojazdowej do autostrady A4 • Podnoszenie znaczenia węzła kolejowego Stróże i Zagórz zarówno w ruchu pasażerskim jak i towarowym • Poszukiwanie kontaktów zewnętrznych oraz funduszy na realizację przedsięwzięć gminnych na bazie komórki utworzonej w urzędzie gminy • Doprowadzenie do aktywnego włączenia gminy w strukturę Euroregionu Karpaty celem znalezienia partnerów do współpracy gospodarczej i kulturalnej z obszarów Ukrainy, Słowacji, Węgier i Rumunii • Wprowadzenie od I klasy szkoły podstawowej nauczania języków obcych • Tworzenie kół językowych w ramach zajęć pozalekcyjnych
--	--	---	---

	<p>Zagospodarowanie zasobów lokalnych</p>	<p>gminy jak i stworzenie wykwalifikowanego kapitału ludzkiego dla inwestycji zagranicznych</p> <p>Dostosowanie form (dydaktycznych i organizacyjnych) nauczania w szkołach oraz szerokiego szkolenia mieszkańców do potrzeb gminy i regionu wynikających m.in. ze strategii rozwoju gminy, w tym do rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>Zmiana wykorzystania zasobów leśnych w kierunku wysokiego przetwórstwa drewna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowywanie projektów edukacyjnych w celu kształtowania społecznej postawy uczniów • Kontynuowanie międzynarodowej współpracy ze szkołami z zagranicy • Powstawanie organizacji młodzieżowych na bazie samorządów uczniowskich <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie strategii systemowych działań celem zniwelowania zbytu surowego drewna z lasów państwowych akonto zbytu produktu przetworzonego • Opracowanie wspólnie z Nadleśnictwami zasad zakazu wywozu z terenu Gminy Gorlice drewna nieprzetworzonego • Promocja lokalnych zasobów i produktów wytworzonych z drewna przez umieszczenie odpowiedniej strony informacyjno-reklamowej w Internecie oraz udział w targach i innych imprezach promujących wyroby z drewna • Wydanie informatora reklamującego produkty wykonane z lokalnego drewna oraz lokalne usługi w tym zakresie
--	---	--	--

		<p>Ocena zasobów ropy naftowej i opracowanie rekomendacji co do opłacalności wykorzystania surowca</p> <p>Wykorzystanie potencjału ludzkiego gminy – młodzieży wchodzącej w wiek produkcyjny oraz osób pozostających bez pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wejście w ścisłe związki z grupami osób decyzyjnych, pochodzących z terenu Gorlic, pracujących w przemyśle poszukiwania i pozyskiwania ropy naftowej, celem tworzenia grupy lobbingowej dla przywrócenia rangi i znaczenia przemysłu wydobywczego na terenie Gorlic • Wykorzystanie specyficznych właściwości ropy naftowej pochodzącej z lokalnych złóż celem produkcji wyrobów specjalistycznych • Wraz z reformą oświaty dostosowanie kierunków nauczania w szkołach (technikum, liceum) do potrzeb lokalnego rynku pracy. Kształcenie z zakresu podstaw przedsiębiorczości
--	--	--	--

Rozwój turystyki rekreacyjnej i agroturystyki na terenie gminy	Pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych z tytułu rozwoju usług turystycznych oraz wzrost ilości miejsc pracy na terenie gminy	Dokonanie inwentaryzacji zasobów pod kątem rozwoju turystyki	<ul style="list-style-type: none"> • Wytyczenie terenów pod inwestycje turystyczne – w ramach Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Gminy • Sporządzenie bieżącego wykazu terenów oferowanych pod inwestycje turystyczne • Inwentaryzacja potencjalnej bazy agroturystycznej
		Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej jak również rozwoju infrastruktury komunalnej na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa Ośrodka Rekreacji • Budowa wodociągów • Skanalizowanie całej Gminy Gorlice • Modernizacja sieci dróg • Zlokalizowanie terenów pod stałe wyciągi narciarskie w Szymbarku i Dominikowicach • Wytyczenie ścieżek rowerowych • Na bazie Zespołu Szkół Agrobiznesu w Bystrej utworzenie bazy turystycznej (poszerzenie o pole kempingowe i ośrodek jazdy konnej)
	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa Rodzinnego Parku Rekreacji • Wytyczenie ścieżek rowerowych • Na bazie Zespołu Szkół Agrobiznesu w Bystrej utworzenie bazy turystycznej (poszerzenie o pole kempingowe i ośrodek jazdy konnej) • Rozwój infrastruktury sportowej • Zlokalizowanie terenów pod małe wyciągi narciarskie w Szymbarku i Dominikowicach
		Rozwoju infrastruktury komunalnej na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa wodociągów • Skanalizowanie całej Gminy Gorlice

		<p>Podniesienie estetyki, a tym samym atrakcyjności poszczególnych wsi, w Gminie Gorlice</p> <p>Działania promocyjne – pokazujące Gminę Gorlice jako atrakcyjny obszar turystyczny</p> <p>Promocja produktów rolnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków • Modernizacja sieci dróg • Montaż kolektorów słonecznych • Konkurs na najatrakcyjniejsze zabudowania domowe (w obrębie każdej wsi) • Konkurs: najładniejszy ogródek przydomowy (w obrębie każdej wsi) • Organizowanie imprez gminnych typu dożynki, zabawy ludowe, celem kultywowania tradycji lokalnych • Opracowanie i wydanie folderu promocyjnego gminy prezentującego atrakcje turystyczne, bazę turystyczną i agroturystyczną • Zamieszczenie informacji w Internecie o turystycznych walorach Gminy Gorlice • Tworzenie stowarzyszeń wspierających inicjatywy społeczne • Stała współpraca z Centrum Informacji Turystycznej w mieście Gorlice • Włączenie do oferty gospodarstw agroturystycznych produktów rolnych wytworzonych we własnym gospodarstwie
Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i podnoszenie jakości	Wszechstronny/zrównoważony rozwój gminy	Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie warunków do rozwoju drobnej wytwórczości i usług na terenie gminy • Prowadzenie stałej promocji inwestycyjnej

<p>życia w Gminie Gorlice</p>		<p>Rozwój infrastruktury komunalnej i sportowo – rekreacyjnej na terenie gminy celem podniesienia standardów życia na wsi</p> <p>Animacja życia kulturalnego gminy ze szczególnym uwzględnieniem lokalnych tradycji i zwyczajów</p> <p>Stwarzanie warunków do rozwoju i aktywnego działania organizacji społecznych</p> <p>Aktywna promocja gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa Ośrodka Rekreacji • Budowa wodociągów • Skanalizowanie całej Gminy Gorlice • Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków • Modernizacja sieci dróg, budowa chodników • Budowa oświetlenia ulicznego • Montaż kolektorów słonecznych • Zlokalizowanie terenów pod małe wyciągi narciarskie w Szymbarku i Dominikowicach • Wytyczenie ścieżek rowerowych • Wytyczenie szlaków do jazdy konnej • Organizacja imprez kulturalnych prezentujących lokalne tradycje • Tworzenie zespołów regionalnych • Prowadzenie edukacji regionalnej w placówkach oświatowych (szkoły, przedszkola) • Kształtowanie postaw społecznych wśród młodzieży • Organizowanie imprez kulturalnych i sportowych • Wydawanie folderów promujących gminę • Udział w targach turystycznych • Udział w ogólnopolskich konkursach • Organizowanie imprez kulturalnych o charakterze regionalnych i międzynarodowym
-------------------------------	--	---	---

<p>Zmiana struktury rolnictwa</p>	<p>Rozwój zrównoważonego rolnictwa</p> <p>Rozwój agroturystyki</p> <p>Rozwój rzemiosła</p>	<p>Wprowadzanie upraw ogrodnich na tereny rolne Gminy Gorlice</p> <p>Produkcja zdrowej żywności</p> <p>Produkcja zdrowej żywności</p> <p>Rozwój infrastruktury komunalnej, turystycznej i sportowo - rekreacyjnej na terenie gminy celem podniesienia standardów życia na wsi</p> <p>Marketing oferty agroturystycznej Gminy Gorlice</p> <p>Marketing oferty z Gminy Gorlice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Plantacje krzewów jagodowych, truskawek, sadownictwo - jabłonie, śliwy • Uprawa warzyw i owoców • Uprawa warzyw i owoców • Modernizacja sieci dróg • Skanalizowanie obszaru gminy • Budowa wodociągów • Telefonizacja • „Działania estetyczne”- wywóz śmieci, wykaszanie poboczy dróg, obsadzanie kwiatami i ukwiecanie miejsc publicznych • Budowa parkingów • System ulg dla inwestorów chcących rozbudowywać bazę turystyczną, sportową i rekreacyjną na terenie gminy • Stworzenie produktu turystycznego - agroturystycznego Gminy Gorlice. • Promocja produktu przez folder i targi turystyczne • Uruchomienie Punktu Informacji Turystycznej • Stworzenie produktu(ów) rzemieślniczych wartych promocji na zewnątrz • Promocja produktu przez folder
-----------------------------------	--	--	---

		<p>Rozwój drobnego przetwórstwa</p> <p>Rozwój produkcji drewna</p> <p>Prowadzenie szerokich działań edukacyjnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przetwórstwo owocowo - warzywne • Wytwarzanie drobnej galanterii drewnianej typu parkiety, panele, boazerie, opakowania • Organizacja szkoleń tematycznych, wycieczek, spotkań z ekspertami
--	--	--	---

POTENCJAŁY ROZWOJOWE GMINY GORLICE

Rozwój mieszkalnictwa	<p>Wzrost dochodów gminy z tytułu sprzedaży uzbrojonych działek budowlanych i z tytułu podatków od nieruchomości (przyciągnięcie nowych mieszkańców na teren gminy)</p> <p>Poprawa warunków życia mieszkańców – rozwój infrastruktury komunalnej i usługowej</p> <p>Obniżenie kosztów budowy infrastruktury poprzez zgrupowanie budownictwa na wydzielonych obszarach</p>		
-----------------------	---	--	--

	Wzrost ilości miejsc pracy na terenie gminy w obszarze usług budowlanych i wszelkich innych usług okołomieszkaniowych		
Bliskość granicy Unii Europejskiej – wykorzystanie swojego korzystnego położenia „na szlaku”	<p>Przyłączenie do UE daje możliwość na ożywienie gospodarcze regionu gorlickiego</p> <p>Przyłączenie do UE daje możliwość podniesienia poziomu życia mieszkańców gminy</p> <p>Przyłączenie do UE to otwarcie się na nowe wzorce, technologie, na integrację w różnych obszarach życia</p>	<p>Pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych z UE</p> <p>Ściągnięcie inwestorów zewnętrznych</p> <p>Organizowanie się w różnego typu stowarzyszenie branżowe, gminne celem bycia partnerem dla podobnych struktur w UE</p> <p>Wymiana zagraniczna dzieci, młodzieży, osób dorosłych (mieszkańców Gminy Gorlice) z zaprzyjaźnionym regionem w UE</p> <p>Szeroka edukacja mieszkańców gminy – podnoszenie poziomu wykształcenia i znajomości języków obcych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Gorlice

ANALIZA BUDŻETU GMINY GORLICE

Gmina jako podstawowy szczebel samorządu terytorialnego powstała, aby z poziomu najbliższego lokalnym uwarunkowaniom i problemom społeczno – gospodarczym zaspokajać zbiorowe potrzeby wspólnoty samorządowej. Zakres podejmowanych przez lokalne władze zadań, jakoś świadczeń, nie może zależeć jedynie od sytuacji finansowej gminy i sposobu jej zarządzania, dlatego też ustawodawca określił obowiązek realizacji pewnej grupy usług. Na te zadania gmina otrzymuje odpowiednie środki z budżetu państwa w postaci subwencji oraz dotacji celowych. Środki te będące elementem dochodów gminy przeznaczone są na konkretny cel, gmina musi się z nich rozliczyć, a w przypadku dotacji ich niewykorzystaną część zwrócić. Tak więc w tej części wydatków gmina nie jest suwerenna w swoich decyzjach. Środki, o przeznaczeniu, których gmina decyduje samodzielnie, a więc w zależności od lokalnych priorytetów i od własnej koncepcji rozwoju gminy składają się z dochodów własnych – obejmujących podatki i opłaty lokalne, udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa oraz środków ze wszystkich innych źródeł, które gmina otrzymuje dzięki staraniom i zaangażowaniu władz lokalnych.

Stąd też przy analizie dochodów ogółem gminy – ich dynamiki w poszczególnych latach, istotne jest również określenie proporcji i tempa zmian pomiędzy dochodami w ujęciu całkowitym, a dochodami własnymi. Relacje te dla Gminy Gorlice przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dochody Gminy Gorlice w latach 2003 – 2006 /w zł/

	2003	2004	2005	2006
Dochody ogółem	21 537 035	23 674 960	29 767 158	32 665 694
Dochody własne	5 127 428	5 587 832	6 219 207	6 838 441
Dochody ogółem w %	100,0	100,0	100,0	100,0
Dochody własne w %	23,8	23,6	20,9	20,9
Dochody ogółem (2003 = 100)	100,0	109,9	138,2	151,7
Dochody własne (2003 = 100)	100,0	109,0	121,3	133,4
Dochody ogółem (rok poprzedni = 100)	100,0	109,9	125,7	109,7
Dochody własne (rok poprzedni = 100)	100,0	109,0	111,3	110,0

Źródło: Opracowanie własne

Dochody budżetu Gminy Gorlice w 2006 roku wynosiły 32 665 694 zł, co przy liczbie mieszkańców 16 683 daje wskaźnik dochodów na jednego mieszkańca w wysokości 1958 zł/1 mk. W porównaniu z 2005 rokiem (1793 zł./1 mk.) jest to spadek o ponad 8 %. Jednak w odniesieniu do średniej wartości dla gminy wiejskiej województwa małopolskiego różnica w dochodach na 1 mieszkańca w 2005 r. wynosiła ok. 3 % na korzyść Gminy Gorlice.

W ciągu okresu od 2003 do 2006 roku w wartościach nominalnych miał miejsce nieprzerwanie wzrost zarówno dochodów ogółem jak i dochodów własnych. Wzrost dochodów w wartościach nominalnych oznacza rzeczywiste zwiększenie się wpływów.

Największa dynamika wzrostu dochodów ogółem miała miejsce w 2005 roku kiedy to budżet Gminy Gorlice zwiększył się o ponad 25 % w stosunku do roku poprzedniego. Taka sytuacja wynikała przede wszystkim ze zwiększenia dotacji celowych na świadczenia rodzinne oraz stypendia dla młodzieży. Znaczny wpływ na wzrost dochodów miały także dotacje otrzymane na realizację inwestycji w ramach funduszy przedakcesyjnych oraz funduszy strukturalnych. Największą część dochodów gminy stanowi w dalszym ciągu subwencja oświatowa (ponad 30%).

Tak duży wzrost wymienionych wyżej źródeł dochodów spowodował, że poszczególne kategorie budżetu w ujęciu strukturalnym w odniesieniu do całości dochodów uległy dużej zmianie. Wielkość poszczególnych kategorii źródeł środków finansowych oraz ich strukturę w całości budżetu gminy prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Dochody budżetu Gminy Gorlice w latach 2003 – 2006

	2003	2004	2005	2006
Dochody własne	5 127 428	5 587 832	6 219 207	6 838 441
w tym:				
podatki i opłaty lokalne	4 135 228	4 860 657	5 273 844	5 825 194
pozostałe dochody	992 200	727 175	945 363	1 013 247
Subwencja ogólna	4 048 758	4 203 222	4 711 014	5 470 546
Subwencja oświatowa	9 414 384	9 634 443	10 230 989	10 534 238
Dotacje celowe	2 946 465	4 249 463	8 605 948	9 822 469
DOCHODY OGÓŁEM	21 537 035	23 674 960	29 767 158	32 665 694
Dochody własne	23,8	23,6	20,9	20,9
w tym:				
podatki i opłaty	19,2	20,5	17,7	17,8
pozostałe dochody	4,6	3,1	3,2	3,1
Subwencja ogólna	18,8	17,8	15,8	16,8
Subwencja oświatowa	43,7	40,7	34,4	32,2
Dotacje celowe	13,7	17,9	28,9	30,1
DOCHODY OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Opracowanie własne

Pod zbiorczą nazwą „pozostałe dochody” kryją się takie dochody własne jak:

- odsetki od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- wpływy z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż alkoholu,
- wpływy z najmu i dzierżawy,
- wpływy z tytułu opłat za wodę i ścieki,
- darowizny.

Udział dochodów własnych w całości dochodów w omawianym okresie zmniejszył się z 23,8% do 20,9%. Za taką sytuację odpowiada przede wszystkim wspomniane już zwiększenie dotacji celowych i związana z tym zmiana struktury dochodów.

Wśród dochodów własnych najbardziej dochodowym źródłem wpływów budżetowych jest podatek dochodowy od osób fizycznych, podatek od nieruchomości, podatek rolny oraz dochody z majątku gminy. Strukturę dochodów własnych Gminy Gorlice w latach 2003 – 2006 prezentuje poniższa tabela.

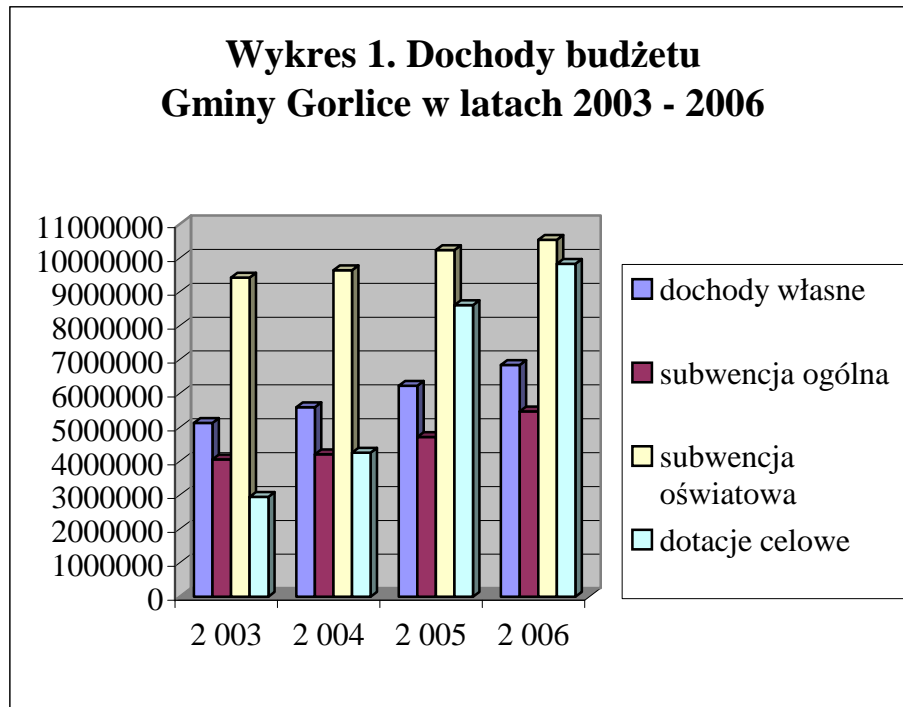

Tabela 3. Dochody własne Gminy Gorlice w latach 2003 – 2006

	2003	%	2004	%	2005	%	2006	%
Podatek dochodowy od osób fizycznych	1590315	31,0	2138595	38,3	2467829	39,7	3267433	47,8
Podatek dochodowy od osób prawnych	32862	0,6	87125	1,6	66518	1,1	35226	0,5
Podatek rolny	307526	6,0	370265	6,6	410521	6,6	301906	4,4
Podatek od nieruchomości	1460415	28,5	1530467	27,4	1544249	24,8	1521270	22,2
Podatek od śr. transportowych	135497	2,6	158250	2,8	135615	2,2	129296	1,9
Podatek leśny	44558	0,9	44891	0,8	50012	0,8	54986	0,8
Podatek od spadków i darowizn	15562	0,3	16019	0,3	27391	0,5	20178	0,3
Podatek opłacany w formie karty podatkowej od działalności gospodarczej osób fizycznych	6120	0,1	7683	0,2	6646	0,1	11069	0,2
Podatek od czynności cywilnoprawnych	117226	2,3	113413	2,0	101605	1,6	115721	1,7
Opłata skarbową	15686	0,3	18050	0,3	18837	0,3	13778	0,2
Dochody z majątku gminy	389829	7,6	342230	6,1	423708	6,8	328843	4,8
Pozostałe dochody	992200	19,4	727175	13,0	945363	15,2	1013247	14,8
Inne	19632	0,4	33669	0,6	20913	0,3	25488	0,4
Dochody własne OGÓŁEM	5127428	100,0	5587832	100,0	6219207	100,0	6838441	100,0

Źródło: Opracowanie własne

Zmniejszający się udział dochodów własnych w całości budżetu jest tendencją niekorzystną ze względu na malejący udział środków finansowych w stosunku do których gmina posiada niezależność i których rozdysponowanie nie jest obłożone zewnętrznymi warunkami.

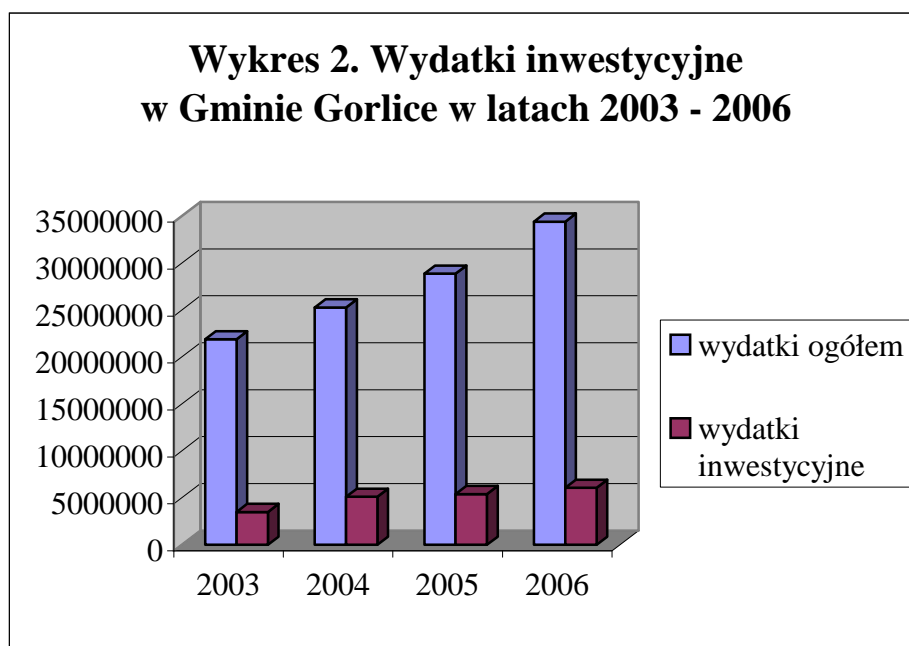
Źródło: Opracowanie własne

Na wykresie widoczna jest tendencja wzrostowa wszystkich działów dochodów, jednak najszybszy wzrost notowany jest w dziale dotacji celowych. Zewnętrzne, pozabudżetowe fundusze są bardzo ważne dla rozwoju gminy, gdyż pozwalają na przeprowadzenie inwestycji, na które gminie trudno jest wygospodarować odpowiednie fundusze ze środków budżetowych. Wynika to w dużej mierze z faktu, że dochody gminy ogółem, a więc własne oraz przekazywane z budżetu centralnego nie pozwalają na zaspokojenie wszystkich ważnych dla społeczności lokalnej potrzeb. Środki pozabudżetowe są więc rzeczywistym źródłem finansowania inwestycji i pozwalają na ich zdecydowane zwiększenie. Udział wydatków inwestycyjnych do całości wydatków gminy przedstawia poniższa tabela zobrazowana dodatkowo wykresem.

Tabela 4. Wydatki budżetowe Gminy Gorlice w latach 2003 – 2006 /układ rodzajowy/

	2003	2004	2005	2006
Wydatki – ogółem	21 874 873	25 269 534	28 870 487	34 401 373
w tym:				
Wydatki inwestycyjne	3 497 491	5 108 964	5 405 457	6 056 884
Wydatki bieżące	18 377 382	20 160 570	23 465 030	28 344 489
Wydatki – ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:				
Wydatki inwestycyjne	16,0	20,2	18,7	17,6
Wydatki bieżące	84,0	79,8	81,3	82,4

Źródło: Opracowanie własne

Źródło: Opracowanie własne

Analizując wydatki budżetu Gminy Gorlice w układzie rodzajowym w latach 2003 – 2006 zwraca uwagę fakt utrzymywania się wydatków inwestycyjnych na zbliżonym poziomie 20 %. Całkowita wartość wydatków z roku na rok zwiększa się jednak wzrost wydatków bieżących jest szybszy w porównaniu z wydatkami inwestycyjnymi. Wydatki na inwestycje co roku zwiększają się, lecz stopień ich wzrostu uzależniony jest m. in. od ilości środków udostępnionych w ramach funduszy Unii Europejskiej.

Od kilku lat do najważniejszych inwestycji w Gminie Gorlice możemy zaliczyć prace związane z budową sieci kanalizacji sanitarnej, sieci wodociągowej, termomodernizacją budynków szkół, budową dróg oraz oświetlenia ulicznego.

Wydatki gminy związane są z zadaniami jakie gmina realizuje, a więc zgodnie z ustawą o samorządzie terytorialnym wszystkimi sprawami publicznymi o znaczeniu lokalnym, które nie są zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Struktura wydatków gminy jest konsekwencją potrzeb oraz przyjętych przez władze lokalne priorytetów. Analizując wielkość wydatków Gminy Gorlice możemy zobaczyć w jakich dziedzinach gmina działa najbardziej aktywnie.

Najwięcej środków finansowych w gminie przeznacza się na oświatę i wychowanie. Wydatki te stanowią ponad 40 % wydatków budżetu gminy. Największy wzrost wydatków na oświatę (ponad 36 %) odnotowano w 2004 roku. Subwencja oświatowa nie zabezpiecza całości wydatków, pozostałe środki pochodzą z dochodów własnych gminy i w zdecydowanej większości przeznaczone są na inwestycje i remonty w dziedzinie oświaty. Kolejną grupą wydatków, które w znacznym stopniu obciążają budżet gminy (ok. 25 %) są wydatki związane z wykonywaniem zadań z zakresu opieki społecznej. Wydatki działu opieka społeczna związane są m. in. z wypłatą zasiłków stałych i okresowych, dodatków mieszkaniowych, zasiłków pielęgnacyjnych, a także prowadzonych akcji dożywiania dzieci w szkołach. Następną stałą pozycją budżetu gminy to wydatki związane z administracją państwową i samorządową. Stanowią one ok. 7 % ogółu wydatków i są przeznaczone m. in. na utrzymanie Rady Gminy, utrzymanie administracji samorządowej i państwowej.

W ostatnich latach w Gminie Gorlice podjęto szereg istotnych dla poprawy warunków społeczno-gospodarczych inwestycji. Władze gminy dążą do zwiększenia środków finansowych na realizację ważnych dla mieszkańców przedsięwzięć, które zwiększą atrakcyjność gminy zarówno dla społeczności lokalnej jak i potencjalnych inwestorów. Duże możliwości w zdobyciu dodatkowych środków, które w swej istocie muszą być wykorzystane na poprawę warunków zamieszkania i gospodarowania na danym terenie stwarzają źródła pozabudżetowe. Szczególne znaczenie dla rozwoju infrastruktury mają środki Unii Europejskiej. W latach 2004 – 2006 gmina znacznie zwiększyła wydatki na inwestycje co było wynikiem uruchomienia funduszy przedakcesyjnych i strukturalnych UE. Gmina Gorlice uzyskała dofinansowanie m. in. na budowę kanalizacji sanitarnej, sieci wodociągowej oraz na budowę dróg gminnych.

Gmina Gorlice dąży do likwidacji barier infrastrukturalnych i zwiększenia perspektyw rozwojowych poprzez podjęcie działań inwestycyjnych. Inwestycje z zakresu ochrony środowiska stanowią jeden z zasadniczych czynników zrównoważonego rozwoju, przyczyniając się do poprawy warunków życia mieszkańców. Poprawa dostępności terenu poprzez rozbudowę i modernizację sieci drogowej przyczyni się do wzrostu atrakcyjności gminy, a w perspektywie do zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego.

W 2007 roku rozpoczyna się kolejny okres programowania i zostaną rozdysponowane kolejne transze środków unijnych. Gmina zamierza w dalszym ciągu aplikować o dofinansowanie inwestycji gminnych. Korzystanie z tego typu pomocy wymaga od władz gminy zainteresowania takim źródłem środków finansowych, uzupełniania na bieżąco wiedzy z zakresu działania i możliwości finansowych odpowiednich instytucji oraz aktywnego działania w celu spełnienia stawianych przez te podmioty warunków udzielania pomocy finansowej. Dzięki tej pomocy gmina może uzyskać znaczne, dodatkowe środki na rozwój infrastruktury technicznej oraz społecznej w gminie.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Dochody Gminy Gorlice w latach 2003 – 2006	46
Tabela 2. Dochody budżetu Gminy Gorlice w latach 2003 – 2006	47
Tabela 3. Dochody własne Gminy Gorlice w latach 2003 – 2006	49
Tabela 4. Wydatki budżetowe Gminy Gorlice w latach 2003 – 2006 /układ rodzajowy/	51
Wykres 1. Dochody budżetowe Gminy Gorlice w latach 2003 – 2006	50
Wykres 2. Wydatki inwestycyjne w Gminie Gorlice w latach 2003 – 2006	51